

Aankondigingen en mededelingen

Colloquium Rechtsgeschiedenis

Op 23 en 24 mei 1977 wordt te Amsterdam het Colloquium van Belgische en Nederlandse rechtshistorici gehouden. Het thema is: "Verruiming van de grenzen van de rechtsgeschiedenis". Er is een tentoonstelling ingericht onder de titel: "Justitia, beeld en zinnebeeld". In totaal komen er negen onderwerpen aan de orde, waarvan er vier in het bijzonder op het terrein van de negentiende eeuw liggen. Op dinsdag 24 mei is de middagvergadering namelijk gewijd aan het thema: "19de eeuwse recht als object van de rechtsgeschiedenis". Voorzitter van deze vergadering is prof. dr. J. Gilissen uit Brussel. Het programma is als volgt:

- 14.00 uur: prof. dr. Ph. Godding, Leuven. Onderwerp: Onderzoek naar de evolutie van het Belgische privaatrecht in de 19de eeuw.
- 14.30 uur: mr. W.H. Heyman, Rotterdam. Onderwerp: Onderzoek naar het 19de eeuwse privaatrecht in Nederland.
- 15.00-15.30 uur: Discussie.
- 15.30 uur: dr. M. Magits, Brussel. Onderwerp: Onderzoek naar het 19de eeuwse staatsrecht in België.
- 16.00 uur: mr. L.E. van Holk, Amsterdam. Onderwerp: Onderzoek naar het 19de eeuwse staatsrecht in Nederland.
- 16.30-17.00 uur: Discussie.

De plaats van samenkomst is: Juridisch Instituut in het Oudemanhuispoortgebouw, Zaal D 018. Ingang: Oudemanhuispoort. Voor nadere informatie over het gehele programma en opgave voor het colloquium kan men terecht bij: mr. L.E. van Holk, Nederlands Centrum voor Rechtshistorische Documentatie, kamer B 204, O.Z. Achterburgwal 217, Amsterdam.

P.v.Z.

8e Benelux Congres voor de Geschiedenis der Wetenschappen

Onder auspiciën van verschillende Nederlandse en Belgische genootschappen wordt te Bergen op Zoom op 15, 16 en 17 april 1977 het 8e Benelux Congres voor de Geschiedenis der Wetenschappen gehouden. Aangezien dit tijdstip vrijwel samenvalt met de verschijningsdatum van dit nummer, hier slechts wat voorlopige informatie; in de volgende aflevering van *DNE* zal een uitvoerige bespreking van het congres worden opgenomen. Het thema luidt: "De Beoefening van de Natuurwetenschappen in de Nederlanden 1750-1850". Veertien spre-

kers zullen verschillende aspecten daarvan belichten: de ontwikkeling van de wiskunde, scheikunde, natuurkunde, biologie, farmacie en geneeskunde en het onderwijs in die vakgebieden. Daarbij nog lezingen over diergaarden, een anatomische collectie en een preparatenverzameling. Tevens is er in aansluiting bij het thema een tentoonstelling ingericht. De verschijningsdatum van de *Acta* wordt nog nader bekend gemaakt.

P.v.Z.

Rijksmuseum: historieschilderkunst

Het Rijksmuseum bereidt samen met een werkgroep van studenten kunstgeschiedenis een tentoonstelling voor over het onderwerp: de Nederlandse historieschilderkunst in de 19e eeuw. Het gaat daarbij om de uitbeelding van het nationale verleden door Noordnederlandse en Belgische schilders. Aan de hand van de contemporaine kunstkritiek is nagegaan aan welke criteria de uitbeelding van het nationale verleden moest voldoen, welke functie de historieschilderkunst in de vorige eeuw vervulde en welke waardering er aan het genre werd toegekend. Tevens is er uit kunstkritische beschouwingen en tentoonstellingscatalogi een overzicht samengesteld van de onderwerpen die bij voorkeur werden gekozen. Ook aan de zogenaamde historische Galerijen, reeksen van taferelen uit de vaderlandse geschiedenis, gemaakt in opdracht van Arti et Amicitiae en Jacob de Vos werd aandacht besteed. Veel historiestukken blijken inmiddels verdwenen te zijn; met het weinige dat bewaard is gebleven hoopt men toch een interessante tentoonstelling te maken. Indien er leden van de Werkgroep zijn die zich direct of indirect met dit onderwerp hebben beziggehouden, hetzij met de historische roman of het historische drama, hetzij met de 19e-eeuwse historiografie, dan worden zij vriendelijk verzocht contact op te nemen met drs. W.H. Vroom, Hoofd van de afdeling Nederlandse Geschiedenis, Rijksmuseum, Amsterdam.

P.v.Z.

Documentatieblad voor de Nederlandse Kerkgeschiedenis van de negentiende eeuw

Onlangs verscheen de eerste aflevering van het *Documentatieblad voor de Nederlandse Kerkgeschiedenis van de negentiende eeuw*. Uit de Verantwoording: "Het blad wil ten dienste staan van iedere geïnteresseerde, de wetenschappelijke onderzoeker evenzeer als de belangstellende lezer die op de hoogte blijven wil. Er moet evenwel op gewezen worden dat een documentatieblad geen tijdschrift is. Wel wil het Documentatieblad plaats bieden aan overzichten, die hetzij een beredeneerde bibliografie tot inhoud hebben, hetzij verslag brengen van een geëntameerd onderzoek of perspectieven bieden voor nog te

verrichten onderzoek. Zij behoeven allerm minst droog te zijn, mogen zeker ook het eigen standpunt van de auteur laten blijken en uitlokken tot discussie." Dit eerste nummer, waaraan in onze volgende aflevering uitvoerig aandacht zal worden besteed, bevat o.m.:

A. Camps, 'Geschiedschrijving van de missie in de negentiende eeuw'
I.H. Enklaar, 'De geschiedschrijving betreffende de Nederlandse zenzing'

A.C. Honders, 'Liturgie'

J. van Laarhoven, 'Desiderata Liturgica voor de geschiedenis in Katholiek Nederland in de negentiende eeuw'

G. Puchinger, 'Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (1800-heden)'

P.N. Holtrop, 'In memoriam Dr. M. Elisabeth Kluit'

De redactie bestaat uit: Dr. A. de Groot, Dr. P.L. Schram, Drs. J. van Gelderen, Prof. Dr. J.A. Bornewasser, Dr. A.C. Honders, Prof. Dr. J. Plomp, Dr. J.H. Roes, Prof. Dr. W. van 't Spijker. Een abonnement bedraagt f 15,- per jaar. Men melde zich aan bij het redactiesecretariaat, Instituut voor Kerkgeschiedenis, Vrije Universiteit 13A24, De Boelelaan 1105, Amsterdam-Buitenveldert. Accept-girokaart wordt toegezonden.

P.v.Z.

Het Multatuli-genootschap

Het Multatuli-genootschap hield haar jaarlijkse bijeenkomst op 5 maart j.l. in Die Port van Cleve te Amsterdam. Voorzitter G. Stuijveling vermeldde in zijn openingswoord de vondst van een geschilderd 19e eeuwse portret dat wellicht Douwes Dekker voorstelt, en kondigde vervolgens het spoedige verschijnen aan van het vierde deel Brieven en Documenten (= VW XI).

Als spreker was ditmaal A.L. Constandse uitgenodigd, wiens betoog getiteld was "MULTATULI EN SPINOZA". Na eerst op de 18e eeuwse wortels van Multatuli's denken gewezen te hebben (o.a. Voltaire en Rousseau) en op Multatuli's zo vaak beleden voorkeur voor de Rede als kennisbron, wees spreker ook op de voorliefde van veel romantici (Goethe en Heine) voor Spinoza.

Ogenscheinlijk zijn de sporen van Dekkers denken over Spinoza - waarbij vooral Van Vloten in 1864 als intermediair fungeerde - niet bijster talrijk of overtuigend. Die luttele sporen zijn te vinden in Idee 482 en een brief aan Van Vloten uit 1864, waarin hij tenslotte Spinoza verwijt niet ver genoeg te hebben doorgedacht. Maar Constandse slaagde erin duidelijk te maken wat Dekkers uitlating "Zeker ben ik van Spinoza's familie" aan diepere waarheid bevat.

Die verwantschap berustte volgens spreker op 1e hun beider opvatting van God als noodzakelijkheid, 2e de menselijke geest als kennisbron van de werkelijkheid, 3e hun beider acceptatie van de hoogmoed en 4e hun beschermende, elitaire houding t.o.v. de massa,

hun aristocratisch individualisme, hun verlicht despotisme. Een soms levendige discussie volgde op het dankbare applaus van 's sprekers talrijk gehoor.

Nog vóór de zomer zal de tekst van de lezing de leden van het Genootschap worden toegezonden.

Op dezelfde dag vond de opening plaats van een kleine tentoonstelling in het Multatuli-museum (Korsjespoortsteeg 20 te Amsterdam, geopend iedere dinsdag van 10 tot 5 uur of na telefonische afspraak met conservatrix mevr. J.A. Roelfsema-Tenge, tel. 020-247427) gewijd aan 'Illustraties van de Max Havelaar'. Het betreft hier tekeningen en houtgravures - soms met de bijbehorende blokken - vervaardigd door Anton Gerhard Alexander ridder Van Rappard (1858-1892) voor een nooit gerealiseerde Havelaar-editie. Een aantal van deze illustraties is nog onlangs afgedrukt in het Multatuli-boek verschenen in de serie 'Genie en Wereld' (Uitg. Heideland-Orbis n.v. Hasselt, 1970).

In het kleine museum - 's schrijver geboortehuis - zijn uiteraard ook andere Multatuliana te bezichtigen; bovendien is er gelegenheid tot studie in een kleine studiebibliotheek met ruimte voor een vijftal bezoekers.

Het lidmaatschap tenslotte bedraagt minimaal f10.- per jaar en kan worden voldaan door overschrijving op Gem. Giro M 1171 of Postgiro 225570, beide t.n.v. Multatuli-genootschap te Amsterdam.

Amsterdam, 13-3-1977

B. Luger

Taaltheorie Kinker

Onlangs verscheen *De taaltheorie van Johannes Kinker*, van M.J. van der Wal, als deel 5 van de reeks *Publikaties van de Vakgroep Nederlandse taal- en letterkunde Leiden*, 1977. Hierin wordt Kinkers *Inleiding eener wijsgeerige algemeene theorie der talen* (1817) uitvoerig geanalyseerd en becommentarieerd. Zijn taaltheorie wordt geplaatst tegen de achtergrond van opvattingen over taal in 18e en begin 19e eeuw. Kantiaanse invloeden blijken aanwezig. Tenslotte komt ook de invloed van de verhandeling ter sprake. Het boek omvat VIII, 113 pagina's met twee bijlagen en kost f 13,-. Te verkrijgen door storting van dit bedrag op postrekening 3397557 t.n.v. Bibliograaf Vakgroep Nederlandse taal- en letterkunde, Levendaal 150-152, Leiden, onder vermelding: Kinker. Wanneer men het zelf afhaalt op bovenstaand adres, kost het slechts f 9,50.

P.v.Z.